

Magyar Juhászat és Kecsketenyésztés

A juhágazat
hiányosságainak pótlása és új
ismeretek megszerzése a cél

A hazai juhtartás eredményessége-terme-
lékenysége, állategészségügyi helyzete,
technológiai színvonala és sajnos a juh
tenyésztése elmarad az európai szinttől.

Szerkeszti
a szerkesztőbizottság
27. évfolyam
2018/9

A szerkesztőbizottság tagjai: **Dr. Jávor András**, egyetemi tanár, a Juh Termékτανács elnöke,
Bátor Árpád, a Juh Termékτανács elnökhelyettese, **Dr. Kukovics Sándor**, a Juh Termékτανács ügyvezető igazgatója,
† **Dr. Békési Gyula**, a Juh Termékτανács nyugalmazott ügyvezető igazgatója
Szerkesztette: **Avar László**

A juhágazat hiányosságainak pótlása és új ismeretek szerzése a cél

A hazai juhtartás eredményessége, termelékenysége, állategészségügyi helyzete, technológiai színvonala, és sajnos a juhtenyésztése is elmarad az európai szinttől. Ebben szinte az összes hazai szakember egyetért. Természetesen az egyes okok jelentőségében és azok súlyosságának megítélésében vannak eltérések. Egy kutatóintézetnek nem feladata, hogy a hiányosság kialakulásának okát keresse, ez inkább politikai vagy szakmapolitikai feladat. A mi feladatunk releváns megoldási javaslatok kidolgozása a felmerülő problémákra, és azok átadása a gyakorlat számára. A gyakorlatba nemcsak a termelőket és tenyésztőket kell beleértetni, hanem a szakmai, és esetenként az érdekvédelmi és a szakmaközi szervezeteket is.

A Debreceni Egyetem Agrárkutató Intézetek és Tangazdaság két telephelyén, a debreceni és a karcagin jelentős juhállományt tartunk, összesen megközelítően 1000 anyajuhot. A két telephelyen 7 fajtát tenyésztünk (őshonos cigája, magyar merinó, szapora merinó, berrichon du cher, dorper, fehér dorper és blanch du massif central (BMC)).

A hét fajta tenyésztése mellett az ágazat fejlődéséhez szükséges kutatás-fejlesztési (K+F) feladatok összeállítása és kivitelezése

BMC kos

határozza meg tevékenységünk irányát, célját. Az intézményünkkel közvetlen kapcsolatban álló gazdálkodó és tudományos szervezetek ismerik tevékenységünket, ennek ellenére még az ágazaton belül sem vagyunk általánosan ismertek. Ezen változtatni szeretnénk.

Annak érdekében, hogy a kutatói tevé-

kenység mindenki számára érthető legyen, meg kell ismertetni. Az évtizedekkel ezelőtt kezdődött, a kor új kihívásait folyamatosan követő juhászati kutatási és fejlesztési programok,

- az új fajták honosítása (pleveni, corriedale, boroola merinó),
- az új fajták kialakítása (szapora merinó, keresztelési programok),
- a technológia fejlesztése (legeltetés, épülettechnológia, takarmányozás),
- a szaporodásbiológiai kutatások (mesterséges termékenyítés),
- a takarmányozási és hizlalási kísérletek elsősorban a hústermelés fejlesztésére irányultak a Debreceni Egyetemen. Az intézmény kutatási programjait minden esetben valamely gyakorlatban felmerülő probléma vagy hiányosság, vagy szintén a gyakorlatban megjelenő igény határozza meg. A kutatások gyakran egymásra épülnek: az egyik téma generálja a következő kutatási programot.

A kutatási témák működtetése és finanszírozása

Mind a gyakorlati, mind az alapkutatás költségintéző tevékenység. Jellemző, hogy azok az ágazatok, amelyek költségárányosan nagy

A kutatási programok kialakításának menete a Debreceni Egyetem AKIT Intézetében

logikai sorrend	A kutatás logikai menete	Példa
1.	Gyakorlati probléma, kérdés, hiányosság	Szakember hiány
2.	Empirikus megfigyelés	Nem tudunk legeltetni, körmölni, nyírni, elletni
3.	Megoldási lehetőségek, azok vizsgálata	Időmegtakarítás, hatékonyság növelés, gépesítés
4.	Ötletek szűrése, a megoldások gyakorlati alkalmazása	Legeltetés és juhok egyedi azonosításának automatizálása
5.	Prototípus, kutatási eredmények tesztelése, költség, használhatóság meghatározása	Automatizált legelőkertek, az EID használata
6.	Prototípus, kutatási eredmény gyakorlati hasznosítása, tudásátadás	Gyártó, forgalmazó, felhasználó bevonása az innovációba

profitrával működnek (autóipar, számítástechnika), azok saját forrásból finanszírozzák a kutatási, fejlesztési és innovációs programokat, aminek az az előnye, hogy egy témára összpontosítva, célirányosan alakítják ki a programot, az eredményt pedig azonnal ki tudják próbálni. A mezőgazdaság viszont nem tartozik a legjövődolgozó ágazatok közé, és a juhászat azon belül is a gyenge jövedelemtermelő ágazatok egyike, nemcsak Magyarországon, hanem a világ más pontjain is. Ezek az ágazatok olyan önálló kutatási csoporttal, részleggel, mint az autóipar, nem rendelkeznek, ilyen rendszert nem tudnak fenntartani, ezért különálló kutatóhelyekre van szükség, ahol ezeket a feladatokat elvégzik.

Jellemző továbbá, hogy a kutatások egyre nagyobb része valósul meg pályázati forrásból. Ennek egyik veszélye, hogy a pályázatok nem ágazat- és témaspecifikusak és ezért

köszönhetően. A csak pályázati forrásra épülő, de egymással össze nem függő projekttémák helyett (ami sok felsőoktatási intézmény és kutatóhely projektjeit jellemzi) saját forrásból finanszírozott hosszú távú, tematikus kutatási témáinkat fejlesztjük arra a szintre, hogy a hazai és nemzetközi szinten is megállják a helyüket. Olyan a témákra, amelyekben már folyik vagy folyt kutatás, sokkal könnyebben tudunk olyan pályázatokat készíteni, amelyek várható eredményei könnyebben prognosztizálhatóak, és amelyek ütemezése kiszámítható.

Ezek alapján a debreceni és a karcagi juhászati kutatóhelyeken a következő tematikus kutatási programok folynak.

- Genetikai értékek megőrzése és fejlesztése (korszerű fajták nemesítése, az őshonos cigája és a magyar merinó genetikai sokszínűségének megőrzése), értékes genetikai állományok szaporítása biotechnológiai esz-

utánpótlás-nevelés. A kutatásban sincs ez másként, így egyre több erőforrást fordítunk a fiatal kutatók képzésére. Ennek során lehetőséget biztosítunk a részvételre olyan kutatásokban, amelyekben hazai és külföldi kutatóhelyek munkáját is megismerik. A fiatalok teljes jogú részvételével alakulnak ki és működnek a nemzetközi kapcsolatok.

A genetikai értékek megőrzése és fejlesztése

Szaporodásbiológia

Amennyiben szeretnénk felzárkózni a nemzetközi juhtartás eredményeihez, akkor a tenyésztésben is jelentős javulást kell elérni. A nagy teljesítménnyel rendelkező egyedek géneinek gyors elterjesztése egy populációban ma már a versenyképesség egyik feltétele. Ehhez elengedhetetlen az úgynevezett asszisztált reprodukciós technikák (mesterséges termékenyítés, embrióátültetés) bevezetése a napi gyakorlatba. Erre azért is van nagy szükség, mert hazai fajtáink tenyésztésének célja elsősorban a genetikai sokszínűség fenntartása, nem pedig a piaci igényeknek megfelelő termelési tulajdonságok gyors fejlesztése volt. A hazai juhtenyésztők emiatt kénytelenek a külföldön sikeres fajtákat Magyarországon honosítani, amelyekhez ugyanakkor kevesen értenek, és a környezethez alkalmazkodó populációt kialakítani. A legnagyobb termelési kapacitással rendelkező egyedekhez csak import szaporítóanyagot keresztül vezet az út. Az importált szaporítóanyagok drágák, felhasználásuk pedig számos nehézséggel jár, technika és ismertanyag tekintetében egyaránt. A juhok esetében a fagyasztott szaporítóanyag (sperma, embrió) használata nemcsak költséges, de sokkal kevésbé hatékony is, mint például a szarvasmarha esetében.

A Debreceni Egyetem kutatói más kutatóhelyek (NAIK, SZIE) dolgozóival kutatói csoportokat alakítanak ki egyes közös témákra.: mesterséges termékenyítésre. A szaporítóanyag fagyasztási technológiájának pontosítására és embrióátültetésre összeállított, biotechnológiai feladatokat ellátó kutatói csoport 2014 óta dolgozik együtt. Ennek a csapatnak köszönhetően a BMC, az ile de france, a charollais, a berrichon du cher, a dorper és a fehér dorper fajták egy-egy tenyészetében tudtuk fejleszteni a fajtát külföldön is sikeres genetikai háttérű szaporítóanyaggal. A szaporítóanyag- és tenyészállatimportot a Debreceni Egyetem tudja intézni: segítséget nyújt a beszerzésben, segít a honosításban, valamint a felszaporításban.

Kutatók és hallgatók közös munkája

részben versenyezni kell más ágazatokkal, valamint a pályázati elvárásoknak is meg kell felelni, ami további feladatokat ró az ágazat kutatóira. Emellett a projekt időtartama korlátozhatja az eredmény elérését, elterjedését. Ezzel a kutatás veszít a hatékonyságából. A projektek lezárását követően - beleértve az ún. fenntartási időszakot - forrás hiányában sem a sikeres, sem a kevésbé eredményes témákat nem tudjuk folytatni vagy befejezni, és emiatt nem tudjuk a teljes innovációs láncot megvizsgálni, hasznosítani.

Az intézetünkben dolgozó juhászati kutatók gondolkodása megváltozott a kutatási témák alakításával kapcsolatban, a sajátos kutatói háttérrel járó előnyöknek (nagy juhlétszám, több telephely, eltérő környezeti feltételek), a fogyatkozó állami forrásoknak és a kiszámíthatatlan pályázati lehetőségeknek

közökkel (ivarzásindukció, mesterséges termékenyítés, embrió-transzplantáció)

- A bány-előállítás kapacitás növelése (élő és vágott tömeg), hústermelési vizsgálatok
- A juhok belső parazitás bántalmainak vizsgálata
- Gyeppek parazitás fertőzöttsége
- Gyeppek hasznosítási vizsgálata

A kutatások eredményein túl a másik nagyon hasznos tevékenység a különböző kutatási témákban használt eszközök és az elsajátított ismeretek felhasználása a köztenyésztésben. Mondhatjuk, hogy a kutatás mellékterméke sok esetben gyorsabban jut el a felhasználókhöz, és hasznosítása is gyorsabban a gyakorlat részévé válik, mint maga a fő kutatási eredmény.

Európában már minden szakmát érintő, súlyos probléma a munkaerőhiány és az

2017-es eredményünk, hogy biotechnológiai kutatócsoportunk segítségével sikerült ausztrál importembrióból honosítani az egyik leggyorsabban fejlődő ausztrál fajtát, a fehér suffolkot.

A gyakorlati alkalmazások kutatása mellett technikai vagy technológiai fejlesztést szolgáló kutatások is folynak az intézményekben: fagyasztási eljárások pontosítása, friss szaporítóanyagok felhasználása, az embrió manipulációja az ivar vagy egyéb genetikailag meghatározott tulajdonság megismerése és hasznosítása céljából. Intézményünk ezért nemcsak a tenyésztéshez szükséges

sikerességéről. Ezért egyre többen igénylik az ultrahangos vemhességvizsgálatot. Elmondhatjuk, hogy Intézményünk dolgozói egy-egy termékenyítési szezonban, illetve azt követően ezres nagyságrendben vizsgálnak termékenyített állatokat. Néhány tenyésztő belátta, milyen nagy előnnyel jár az ultrahangos vemhesség vizsgálat, mert az alapján csökkenteni tudják az üresen maradó állatok számát egy új termékenyítési ciklus beindításával vagy a meddő juhok kiszűrésével. Az igény megjelenése arra készítet minket, hogy egyre hatékonyabbá tegyük az eszközhasználatot, így új eszközöket és az eszközök használatának

átlag, és amelyek könnyen alkalmazkodnak a hazai természeti viszonyokhoz. Fontos, hogy ezek a fajták nagy létszámban hozzáférhetőek legyenek Európában, hogy a genetikai fejlesztés és a sokszínűség fenntartása ne okozzon problémát.

A másik fontos tényező a nagyobb testtömeg elérése érdekében a hatékony takarmányhasznosítás, a bárányhizlalás során minél nagyobb vágási testtömeg (30–40 kg) elérése. Vizsgáltuk a nyári és a téli hizlalás során jelentkező hőstressz hatását a különböző fajták esetében. Hidegben a gyapjúval jobban fedett báránycsoportok takarmányhasznosítása kicsit kedvezőbb (3,5–4,5 kg takarmány kell 1 kg élő testtömeg előállításához) a kevésbé gyapjas, ellenben gyorsabban hízó hústípusú fajtákénál. Azonban ezen kevésbé gyapjas fajták egyedei 80–120 napos korukban sokkal jobban tolerálják a nyári forróságot, és a takarmányhasznosításuk, valamint a napi testtömeg-gyarapodásuk (4,5–5,5 kg takarmány kell 1 kg élő tömeghez) sokkal jobb, mint a „szőrös” báránycsoportok eredménye, amelyek 6,5–7 kg takarmányból tudnak előállítani 1 kg élő tömeget. Ez a hatás 28 °C-os átlaghőmérséklet felett fordul elő.

A jól végzett, a piaci elvárásokhoz időzített és az optimális hőmérsékletű hodályban folytatott hizlalás eredményes és jövedelmező.

Juhok belső parazita fertőzöttsége

Nemcsak hazánkban, de a világ minden táján ahol juhtenyésztés folyik, jelen vannak a paraziták okozta bántalmak. Hazánkban a belső élősködők okozta betegségek elleni védekezés a meghatározó. Intézetünkben 2014 óta folynak vizsgálatok a juhok belső parazita fertőzöttségének mértéke, a kondíció és a termelési eredmények közötti összefüggésének feltárására, egy semmilyen szerrel nem kezelt, és egy hazai gyakorlatnak megfelelően (évente két alkalommal, tavasszal a kihajtást követően, és ősszel, beteleléskor) kezelt állományban. A vizsgálatok eredményei és a környezet hatásainak összefüggését szintén vizsgáljuk. A fertőzöttségi vizsgálatok eredményeit és a környezeti hatások összefüggéseit szintén vizsgáljuk. Eszerint szoros a kapcsolat az időjárás, az évszak és a gyepterület fekvése között. Vizsgálataink alátámasztják azt a feltevésünket, hogy a ki nem vizsgált parazita fertőzöttség elleni védekezés alacsony fertőzöttség esetén nemcsak felesleges, hanem negatív hatással is lehet a termelésre. Feltételezhető, hogy a nem okszerű védekezés elősegíti a szerre szertens parazita törzsek felszaporodását, a legelőkön

Embrió átültetés bemutatása francia partnereknek

genetikai anyagot biztosítja, hanem a szükséges biotechnológiai eljárásokat (mesterséges termékenyítés) rutinszerűen alkalmazza is a gyakorlatban. Ezzel olyan szolgáltatást biztosítunk a gazdálkodóknak, amellyel nem csupán egy fajta és egy tenyészet fejlődéséhez járunk hozzá, hanem a genetikai haladásban is komoly szerepet vállalunk. Még hatékonyabb lenne a munkánk, ha eredményeinket nemcsak szűk körben tudnánk alkalmazni, hanem ha azok beépülnének a köztenyésztésbe, és ha a tenyésztőegyesületek is alkalmaznák az eljárásokat a programjaikban.

Vemhességvizsgálat

A biotechnológiai eljárások költségesek és kockázatosak is, nem csoda hát, hogy a tenyésztők azt igénylik, hogy minél előbb biztos eredményt kapjanak a beavatkozásról

kombinációit alakítjuk ki. Példa erre az UH- vemhességvizsgálatnál használt saját fejlesztésű mobil kaloda, ami a hazánkban már elterjedt terelőkarárokba könnyen beépíthető.

A bárány-előállítási kapacitás növelése

A hazai juhágazat legfontosabb árbevételi forrása a bárány. Az ágazat költségeinek, elsősorban a munkaerő költségeinek növekedése miatt az egy anyajuhra jutó értékesített báránytömeg határozza meg az ágazat gazdaságosságát. Intézményünk szerint a szaporaság, a választott báránycsoportok száma és az értékesítési korai átlagtömeg növelésével lehet növelni az egy anyajuhra jutó értékesített előbáránytömeget. Ennek fejlesztése érdekében olyan fajtákkal foglalkozunk, amelyek szaporasága és báránynövelő képessége jobb, mint a hazai

UH vemhesség vizsgálat vemhesség vizsgáló kalodában

csakúgy, mint a világ más területein. Ezt alátámasztják egyes vizsgálati eredményünk, amelyek alapján kijelenthetjük, hogy a paraziták elleni szerek biztosan gyérítik a fertőző parazitákat a juhokban, de nem tudják fertőzésmentessé tenni őket, a gyepekről való visszafertőzést pedig nem tudják megakadályozni. Kijelenthetjük, hogy a preventív kezelésre nincs szükség, sőt káros a juhok számára, amellett, hogy a gazdálkodóknak többletköltséget és munkát jelent.

Intézetünk kiterjeszti vizsgálatait az Alföld területén tartott juhok belső élősködőfajainak, -családjainak, a gyepek parazitafertőzöttségének és a fertőző ágensek átteleléképességének feltárására. Az Állatorvostudományi Egyetemmel közösen egy, az 1980-as évek óta hiányzó, hiánypótló vizsgálat sorozatot indított egyetemünk annak érde-

kében, hogy meghatározzuk a legjelentősebb parazitákat.

Fontosnak tartjuk, hogy kutatásunk során rávilágítsunk a fertőzés legkritikusabb időszakaira, a megfelelő legelőhasználat fontosságára, hiszen a belső paraziták elleni védekezés első helyszíne a legelő.

Gyepgazdálkodás

A gyepgazdálkodás, aminek részeleme a legelőgazdálkodás, Magyarországon méltánytalanul alulértékelt és elhanyagolt terület, pedig a legelőgazdálkodás a legeltetési állattartás takarmánybázisának minimum 70 százalékát adja, és több tucat hiánybetegség kialakulásában lehet szerepe. A parazitás megbetegedések jelentős részét a gyepek fertőzöttségének mértéke határozza meg.

Intézetünkben a gyepek kaszálásos és le-

geltetési hasznosításának különböző vizsgálata, a gyepek természetes növényállományának fenntartása, tápanyag-utánpótlásának lehetőségei már évtizedek óta meghatározó témakör. A témát a mindig megújuló gazdasági és ökológiai viszonyok tükrében vizsgáljuk. Ezen felül vizsgáljuk a gyepek parazitafertőzöttségének alakulását az évszak és az évjárat tükrében.

A fent felsorolt kutatási témák fenntartását, működtetését intézményünk csak emberi és anyagi erőforrásának mértékéig tudja fedezni, de ez sajnos nem elég. Kutatói csoportjaink hazai és külföldi kutatókkal együtt alkotják a kutatások emberi erőforrását, a kutatásokhoz szükséges anyagi forrást pedig kisebb részben saját erőből, nagyjából pályázati forrásokból biztosítjuk. Az EFOP 3.6.2.-es kódszámú pályázat nem egyszerűen a kutatási témák eszköz-, anyag- és működtetési költségeinek fedezését célozta meg, hanem a kutatói utánpótlás nevelését, tanítását és nemzetközileg elismert programokba való bevonásukat is kiemelt helyen kezeli. Az ehhez hasonló szellemiségű és célú pályázatok ma elengedhetetlenek, ha azt szeretnénk, hogy a következő kutatói generáció a mienket meghaladó és szélesebb körű ismeretekkel rendelkezzen, amelyek alkalmassá teszik őket az intenzív fejlődés kutatási hátterének biztosítására, és ezzel hozzá tudjanak járulni a juhágazat töretlen fejlődéséhez. Erre igencsak nagy szükség van.

DR. MONORI ISTVÁN

A debreceni székhelyű „Intézményközi kisképződő biotechnológiai kutatócsoport” tagja

Fonálféreg lárva a mikroszkóp látóterében

Az első kecskefesztivál Kecskeméten

Kecskemét város nevének eredete a nyelvészek és a történészek szerint is a messzi múlt homályába vész, és a mai napig is megfejthetetlen talány. A kecske és a város nevének összekapcsolásáról számos legenda kering, de valójában még nem tudtak eljutni a kapcsolat forrásához. A történetek egy részében az állattartók (nevezetesen a kecsketartók) és a gyümölcsstermelők közötti verseny eredményeként született névről beszélnek. Számos írónk és költőnk énekelte meg történetének egy-egy részletét. Petőfi Sándor nevezte el „hírös város”-nak, és Mikszáth Kálmán írta meg a város török hódoltság kori történetének egyik részletét „A beszéző köntös” című regényében.

A legkorábbi fellelhető írásos forrásban, Anjou Nagy Lajos király egy 1368-ban kelt oklevelében Kecskemétet már mezővárosként említik. Arról még nem találtak forrást, hogy mikor is lett mezőváros Kecskemét, és mi is lehet a nevének eredete. Tekintettel arra, hogy az ezt megelőző korból hiányosak az ismereteink, Kecskemét városá nyilvánításának dátumát a fenti királyi oklevélhez kötik. E forrást figyelembe véve Kecskemét 2018-ban ünnepli városi létének 650. évfordulóját.

E különleges alkalom arra a következtetésre juttatta a város önkormányzatát, hogy a „hírös” város évek óta megrendezett fesztiváljainak sorában idén a városnak nevet adó kecske fajról és annak termékeiről is megemlékeznek. Ezért a „Hírös 7” szervezői felkérték a *Juh és Kecse Terméktanács és Szakmaközi Szervezetet*, hogy szervezze meg a kecskenap programját. Ez tejtermékversenyt, tejívó versenyt, tejívási csúcskísérletet, valamint kecskefajták és kecskefogatok bemutatását foglalja magába. A 2019-re tervezett programban már kecskepör-

1. fotó: Szánentáli kecskék

költöző versenyt és kecsketúrógombóc-évó versenyt is tervezünk.

A „Hírös 7” programjában a Nemzeti Vágta egyik előfutámának tekintett „Hírös Vágta” és a több napos fesztivál látványosságait kecskével kapcsolatos programok színesítették.

Ezek között fontos szerepet játszott a Magyarországon tenyésztett vagy tartott kecskefajták bemutatója (1. és 2. fotó), valamint kitüntetett helyet kapott a kecskefogatok megjelenése. Az előbbieket felvezetéssel mutatták be, és bokszokban is megtekinthették az állatokat a látogatók a Rudolf-kertben, a volt Rudolf-huszárlaktanyában.

A kecskefogatok vezette fel a Hírös Vágta szereplőit a főtér és a Rudolf-kert között (3.

2. fotó: Alpesi és alpesi x núbiai kersztezett kecskék

fotó), és a vágta futamai között egy akadálypályán is bemutatták a kecskefogatok képességeit a nagyszámú nézőközönségnek (4. fotó).

A kecskét sokkal inkább a tejéért tartják, és csak kisebb mértékben a húsáért, éppen ezért tejjel kapcsolatos programok voltak nagyobb számban a rendezvényen. A kecskével kapcsolatos programokra 2018. augusztus 25-én került sor a fesztivál keretében. Egy kicsit úgy is tekinthetjük ezt a napot, mint az „első kecskefesztivált”.

A kecske tejtermék-verseny

Egy valamire való kecskeprogram nem rendezhető meg a kecske tejtermékek versenye nélkül, amit a jeles napon a *Magyar Juh és Kecsketejgazdasági Közhasznú Egyesület* szervezett meg.

A versenyre bárki nevezhetett saját termékeivel, és mint-

egy 30 olyan termékminta érkezett, amely megfelelt a kiírás feltételeinek.

A szakmai bírálatot Prof. Dr. Fenyvessy József elnök (Szegei Tudományegyetem) vezette, a további felkért bírálók a következők voltak: Dr. Merényi Imre tejipari szakértő, Tejgazdasági Szemle, Budapest; Daróczi Lajos tejipari szakértő, Y-FOOD Kft, Berettyóújfalú; Kiss Tibor tejipari szakértő, ICEFOOD Kft., Debrecen; Varga László élelmiszeripari és tejipari szakértő, NAK, Budapest; Zapletál Zoltán tejipari szakértő, MTKI, Mosonmagyaróvár.

A verseny keretében a bizottság tagjai külön-külön értékelték és díjazták a kecske tejtermékeket, a nevezésben meghatározott kategóriák szerint. A díjazottak különleges,

Kecskemét város emblémájával ellátott, „650 éves Kecskemét – Kecse Tejtermék Verseny” feliratú oklevelet kaptak, amely magába foglalta a *Magyar Juh- és Kecsketejgazdasági Közhasznú Egyesület* logóját is.

A kecske tejívó verseny

A kecske tejívó verseny keretében – amelynek

alapjait még 2002-ben fektette le a Magyar Kecsketartók és -tenyésztők Országos Szövetsége –, amelyre egy tucatnyi személy nevezett, a kecske tejívási gyorsaságuk mellett a kecskével kapcsolatos ismereteikről (nem a megivott mennyiségről) is számot kellett adniuk a versenyzőknek egy kérdőív kitöltésével. A verseny első három helyezettje 3, 2 illetve 1 kg kecske tejtermékekből álló válogatást nyert. A verseny helyezettjei a következők voltak: I. Meszeri Erzsébet, Kecskemét; II. Farkas Miklós, Kecskemét; III. Budai Szabolcs, Nyárlőrinc.

A két verseny díjainak átadására a nap csúcspontjaként megtartott kecske tejívási világcúcskísérletet követően került sor.

A kulcsszavak: 650 év és 650 résztvevő

E hosszú városi lét több esemény megszervezését és megrendezését is megihlette, amelyek közül csoportos (mondhatni „tömeges”) tejívási világcúcskísérletet is szerveztek, és aminek

3. fotó: A kecske fogat felvezette huszár menet (www.keol.hu)

4. fotó: Kecskefogó az akadálypályán

a lebonyolítására a kecskeméti főtéren, 2018. augusztus 25-én, 18.30 órakor került sor.

Amíg az egyszerre történő tejivás csúcskísérletének résztvevőit regisztrálták, addig két előadásra is sor került a főtéri színpadon. Dr. Kukovics Sándor a kecskékkal semmilyen kapcsolatban nem levőknek tartott előadást „Érdekességek a kecskékről” címmel.

Mivel a kecsketej és -hús számos dietetikai közleményben szerepet kapott az elmúlt évtizedekben, a másik előadás megtartására Antal Emese dietetikust, szociológust, a TÉT Platform szakmai vezetőjét kérték fel, aki „Megegyő egészség” című előadásában foglalta össze a kecske faj termékeinek emberi táplálkozásban játszott szerepét és előnyeit.

A két előadás anyaga megtekinthető a www.mjkkhe.hu honlapon, valamint felkerült a Magyarország által 2020. szeptember 14–17. között Egerben megrendezett 13. Kecske-világkonferencia (13. International Conference on Goats) honlapjára is (www.icg2020.org). Ez a rendezvény a Kecske Világszövetség (International Goat Association) négyévente,

5. fotó: A tejtermék verseny pályázó és érmes termékeiből

a világ különböző régióiban megszervezett konferenciáinak legutóbbi eseménye volt, és rendezési jogának elnyerése hatalmas elismerés e téren Magyarországra számára.

A terv szerint ugyanazon a helyen és ugyanabban az időben egyszerre 650 regisztrált

személynek kellett volna kecsketejet innia a város 650 éves fennállása alkalmából. A „Hírös 7” zsűfolt programja keretében azonban nem maradt elegendő idő a tejivási csúcskísérletben részt venni szándékozók regisztrálására. Ennek következtében a tervezett 650 regisztrált személyt nem sikerült elérni – „csak” 434-en voltak a regisztrált résztvevők –, jóllehet a csúcskísérletről készült fényképen (6. fotó) látható tömeg nagysága a 800 főt is meghaladta. Tekintettel arra, hogy ilyen csúcskísérletről még nincsenek hivatalos hírek, nyugodtan ki lehet jelenteni, hogy a résztvevők igenis világszűcsöt értek el az e programban való részvétellel.

A program nemzetközi sikerét mutatja, hogy a Kecske Világszövetség (International Goat Association) honlapjára is felkerült a 650 éves Kecskemét kecskeprogramja, külön hangsúlyt adva a csúcskísérletnek!

A beszámoló a következő linken tekinthető meg: <https://www.iga-goatworld.com/blog/goat-day-in-goat-town-kecskem-et-hungary/>

KUKOVICS SÁNDOR

6. fotó: A tejivási csúcskísérlet résztvevői

A VERSENY EREDMÉNYEI KATEGÓRIÁNKÉNT

Félkemény sajt:

Aranyérem: Varga György, Nagykörű, natúr kecskesajt

Ezüstérem: Bodor Enikő, Lőrinci, fokhagymás félkeménysajt

Bronzérem: Varga György, Nagykörű, görögfüszeres félkeménysajt

Friss sajt:

Aranyérem: Pandúr Józsefné, Kecskemét, friss sajt bazsalikommal

Ezüstérem: Magyardombegyháza Sajtműhely, friss natúr kecskesajt

Ezüstérem: Alföldi Garabonciás Kft., snidlinges kecskekrémsajt napraforgó olajban

Bronzérem: Nádasi Zsófia, Villány, friss natúr kecskesajt

Túró:

Ezüstérem: Sztankó Katalin, Helvécia, natúr kecsketúró

Sajtkrémek:

Arany érem: Bodor Enikő, Lőrinci, fokhagymás krémsajt dióban

Arany érem: Bodor Enikő, Lőrinci, natúr krémsajt tökmagban

Desszert:

Aranyérem: Magyardombegyháza Sajtműhely, kecsketúró desszert gyümölcs öntettel

Joghurt:

Aranyérem: Sztankó Katalin, Helvécia, erdei gyümölcsös habart joghurt

Juh tematikus nap az Agrárminisztériumban

A mezőgazdaságban érdekes kettősség figyelhető meg: míg a növénytermesztés szárnyal, addig az állattenyésztés nagysága és az összes termelési értékben kimutatott aránya visszaszorult. Minden ágazatot sajátos problémák feszítenek, amelyeket csak az ágazat többi szereplőjével közösen lehet megoldani. Ezért az agrárminiszter úgy döntött, hogy az egyes ágazatokban fennálló gondokat tematikus napok formájában kívánja feltárni, megbeszélni, és a fejlődés lehetőségeit is közös bölcsességgént próbálja megtalálni. A tematikus juhnapra 2018. szeptember 10-én került sor.

Érdekes módon, bár a hazai juhszektor (és benne a kecskeágazat) számos gonddal és problémával küszködik nap mint nap, mégis egy olyan ágazatról beszélünk, amely alapvetően exportra termel. Fő terméke a juhhús, ami élő vágóállatként hagyja el az országot, és meglehetősen korlátozott a vágott formában (húsként vagy hústermékként) exportált termékek aránya.

A KSH hivatalos adatai szerint 2017-ben kerekítve 570 ezer élő vágóállatot exportáltunk 6644 tonna vágott-test-egyenértékben, aminek a határparitásos értéke 12,675 milliárd forintot tett ki. Az utóbbi években örömdetesen emelkedett az exportált hús mennyisége (a KSH adatai szerint 2017-ben mintegy 412 tonnával). Ebben az egész vágott test a meghatározó, bár jelentősen emelkedett a darabolt és a szeletelt, esetenként a félkész termékek aránya.

A gyapjú, ez az értékvesztett társtermék, ipari háttér hiányában csak gyarmatarúként, nyersgyapjú formájában értékesül külföldön (2017-ben mintegy 3750 tonna). A termelt juhtej mennyisége soha nem látott szintre zuhant vissza: az ellenőrzött és nyilvántartott tej mennyisége 2017-ben mindössze 701 ezer liter volt.

A kecskeágazatban a tej számít a meghatározó terméknek, a belőle eladható hús mennyisége meglehetősen korlátozott. Mindössze évi 5–8 ezer egyed teszt ki, az évről évre változó mennyiségű, néhány száz kilogramm hús mellett.

Eddigi eredmények és várható támogatások

Nagy István agrárminiszter bevezetője szerint az ágazat az EU középmezőnyében helyezkedik el, és távolról sem tudja kihasználni piaci esélyeit. Különösen a húskivitelben vannak kihasználatlan lehetőségeink, amelyek az európai muszlim lakosság növekedésével csak bővültek. Hozzátette, hogy a

minisztérium önmaga a meglévő gondokat csak meghallgatni tudja, de a megoldásukhoz szükség van az ágazat szereplőinek aktív közreműködésére. Tisztában van vele, hogy nagy mértékben csúsznak az ágazati támogatások kifizetésével, de ígérete szerint a következőkben igyekeznek felgyorsítani ezek kiutalását a gazdák részére. Eddigi információi szerint komoly gondok vannak az üzemek méretgazdaságosságával: túl sok a kis gazdaság, a méretüket növelni szükséges. Az üzemméretek növelése mellett a kibocsátott termékek minőségét kell egységesebbé tenni, és jövőorientált ágazattá kell változtatni az ágazatot.

Mezei Dávid helyettes államtitkár a Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett és elnyert beruházási pályázatok számáról és kifizetésük lehetséges felgyorsításáról tájékoztatta a jelenlévőket. Felhívta rá a figyelmet, hogy a szakmai szervezetek kezdeményezésére hamarosan elindítják a juhtej- és kecsketejtermelők állatjóléti alapú szerkezet átalakítási támogatását is.

Feldman Zsolt államtitkár kiemelte, hogy nagy lendületet kapott a juhágazat a direkt anyajuh-támogatás 2015-ös bevezetésével, ami anyánként mintegy 7500 Ft forrást biztosít a juhartóknak. Ugyanakkor arra is felhívta a figyelmet, hogy az ágazat támogatási szintje magas, amit nem indokolt tovább növelni, inkább a termelés hatékonyságán kellene javítani a termelés gazdaságosabbá tétele és a versenyképesség javítása érdekében. Azt is szövegezte, hogy jelentős ellentmondások vannak a létszámadatok között (KSH, MJKSZ, NÉBIH-ENAR, MÁK), ami a létszámfolyamatok nyomon követését nem mindig segíti.

A gondok és javasolt megoldások

Az értekezlet szereplői egyetértettek abban, hogy a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara ernyője alatt, az összes ágazati szervezet egyetértésével 2014–2015-ben kidolgozott – és a minisztériumnak végrehajtásra benyújtott – ágazati stratégiai terv megvalósítása lehet az a vezérvonal, amelynek végrehajtása lehetővé teszi a jövőorientált ágazat kialakítását. Ez az a keret, amelynek segítségével a Juh Terméktanácsot végre szakmaközi szervezetként is ismerhetővé lehetne tenni. Az utóbbi hónapok tárgyalásai létrehozták azt az ágazati egyetértést, ami segíti ezt a folyamatot.

A miniszter kérésének eleget téve az ágazat képviselői számos további megoldandó problémáról és elrontott politikai részletről beszéltek. Ilyen volt a nagy támogatással létrehozott önkormány-

zati tejfeldolgozók esete, amelyek a megfelelő és szükséges gazdasági elemzés nélkül jelentek meg termékeikkel a piacon, komoly zavart idézve elő a kecsketejágazatban. Ezeket a feldolgozókat a támogatások kimerülésével felszámolják, de a kárt nehéz lesz helyrehozni utánuk.

Ide tartozik az is, hogy a juhászatok döntő hányada kimaradt a gyepek után igényelhető AKG-támogatásból, jöllehet a biológiai sokszínűség megőrzését nem szolgáló szántóföldi művelésre néhányan kaptak támogatást. Ezzel kapcsolatosan ismét elő kell venni a földkérdést, benne a legelőkérdést, át kell tekinteni az elrontott birtokpolitikát, és meg kell találni azok kijavításának lehetőségét is. Ide tartozik a tulajdonvédelem, a szabályozott, licenchez kötött kereskedelem megvalósítása megfelelő gyűjtőtelepi háttérrel, az állategészségügyi mentesítés (sok a kieső szaporulat és a nem termelő anya), az úgynevezett 148-as rendelet bővítése és a vizsgálatokra alapozott parazitamentesítés, a genetikai programokhoz kapcsolt támogatás lehetősége, a magyar báránnyús védjegy bevezetése és érdekelttsége, a kisebb, 5–10 millió forintos technológiai támogatások megvalósítása a munkaerő-hatékonyság növelése céljából. Emellett szükséges a termelői csoportok tevékenységének a szabályozása, és velük kapcsolatban a kettős adóztatás eltörlése, a termelői szervezetek segítése, a generációváltás megvalósítása és segítése az ágazatban, az oktatás és a továbbképzés érdemi léptékű megvalósítása; a sokszor adózási gondokat is okozó őstermelői rendszer ártértelezése; az ágazat termékeinek átsorolása az 5 százalékos áfakulcs alá, a fiatal gazda program életszerűbbé tétele stb. Ehhez tartozik még az irreális őshonos-támogatás ártértelezése, a teljesítmény alapú érdekelttség, a minőségi tenyésztésként és -gödöllyek beállításának támogatása és a megfelelő infrastruktúra megteremtése is. Nem kerülhető meg a munkaerőkérdés sem, és szükség van az állattenyésztés jellegzetességeit figyelembe vevő munka törvénykönyv kidolgozására. Mindezen feladatok szervezett megvalósításához elismert szakmaközi szervezettel kell válnia a Juh Terméktanácsnak, amiben minden ágazati szereplőnek jelentős szerepe, feladata és felelőssége is van.

Zárszavában Nagy István a következőképpen fogalmazott: az elkezdett tárgyalást késő ősszel folytatni szükséges, mert az ágazat jelenében sok a javítanivaló. A holnapja még bizonytalan, de a holnaputánja ragyogó képet sejtet – csak dolgozni kell érte.

K. S.